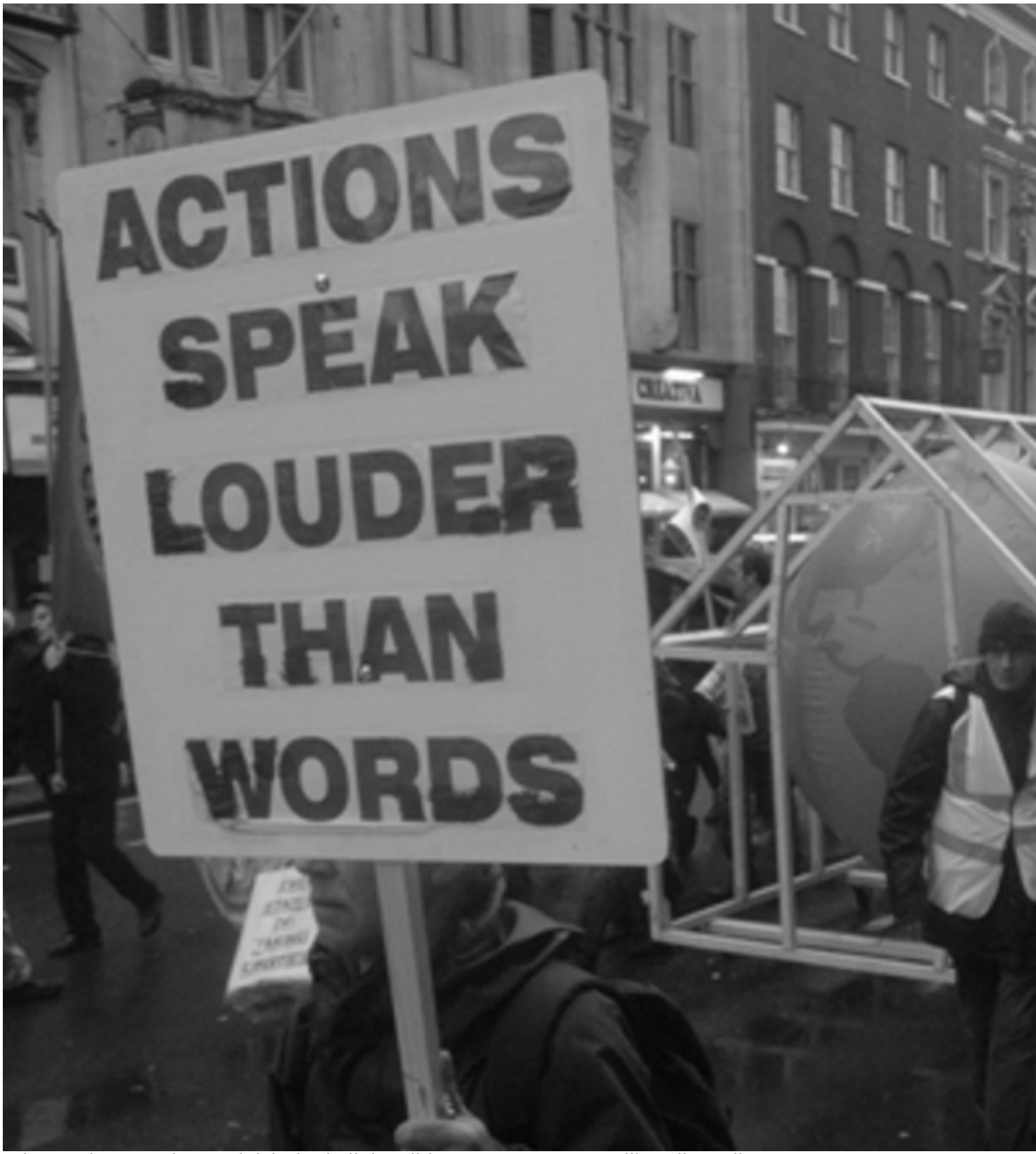
Contributed by David Dessers
donderdag, 16 april 2009 - Last Updated maandag, 06 april 2009

Hier en daar wordt er gejuicht in de linkerzijde. Waarom? Het neoliberalisme ligt op apegapen. Ten onder gegaan aan zijn eigen logica van ongebreidelde concurrentie en vrijhandel. Zie maar wat ervan komt! Als je wilt, kan je zelfs laattijdig je gelijk opeisen. Wij hebben het altijd al gezegd, een wereldwijde crisis zou niet uitblijven! En met een scheut optimisme, waar niets mis mee is, zie je de horizon dichterbij komen. De horizon waarachter hele andere maatschappelijke uitgangspunten liggen. Het socialisme van de 21ste eeuw lonkt. Vandaag nationaliseert men de banken, morgen

misschien de auto-industrie, waarom dan overmorgen niet terug de energiesector of ‘den telefoon’?
Natuurlijk knaagt de huidige veelvoudige crisis aan de geloofwaardigheid van het kapitalisme. Natuurlijk zien vele mensen met lede ogen hoe regeringen vandaag in een handomdraai miljarden vinden om banken te redden, terwijl men daarvoor jarenlang de bretellen bleef inkorten. Maar wat betekent dit precies voor de kansen en mogelijkheden van de linkerzijde? Zonder er een karikatuur van te maken, bestaat er een zekere trotskistische traditie om met de regelmaat van de klok te wijzen op de overrijpheid van de objectieve omstandigheden, een maatschappelijke situatie die overrijp is om tot radicale verandering te leiden. Vandaag is het ook weer moeilijk om eraan te weerstaan. Maar niemand kan erbuiten dat momenteel die rijpe objectieve situatie oog in oog staat met een ontzettend zwakke linkerzijde. Zeker, maar niet alleen, in België.

Het neoliberalisme was tijdens de afgelopen 25 jaar het favoriete plaatje van de kapitalistische deejays. Via het openbreken van markten, het privatiseren van cruciale economische sectoren en het ontregelen van allerhande sociale wetgeving, zag de kapitalistische elite zijn kans schoon om uit de crisis van de jaren 70 te kruipen en de winstvoet te herstellen, op de rug van de werknemers. Voor wat het moest dienen, was het best een tijdlang succesvol. Als we enkel oog hebben voor de laatste tien jaar, zien we een economie die op wereldschaal bleef zwellen, niet in het minst in de nieuwe wingebieden in het Zuiden, en een winstschaal die al een tijdlang ongezien was. Natuurlijk waren er financiële accidenten, beurszeepbellen en noem maar op. Maar het neemt niet weg dat de Belgische bedrijven, bijvoorbeeld in 2006 nog woekerwinsten lieten optekenen en dat een aantal landen in het Zuiden hun economie met soms tien procent op één jaar tijd zagen groeien.

We kennen allemaal de keerzijde van dat verhaal. De winsten van vandaag, bleken niét de investeringen van morgen en al helemaal niet de jobs van overmorgen. Integendeel, steeds meer van die geproduceerde rijkdom kwam bij een steeds kleinere groep terecht. Maar vanuit het standpunt van die kleine groep bekeken heeft het neoliberalisme eigenlijk zijn job wel gedaan. Vandaag ligt dat neoliberalisme dus op apegapen. Zelfs delen van de heersende klasse pleiten voor staatsinterventie, méér regels of zelfs nationalisaties. En daar putten delen van de linkerzijde hun hoop uit. Het aantal linkse rakkers dat de jongste maanden in artikels of tijdens debatten heeft verwezen naar de standpunten van de liberale econoom Paul De Grauwe is allicht niet op een paar handen te tellen. Zie je wel, ook die rechtse knul neemt ons verhaal over!

Was het maar waar! Het neoliberalisme was niets anders dan het geliefkoosde beleid van de rijke jongens om in een bepaalde context hun belangen het best te dienen. Verandert de context, dan ook het beleid. Maar het uitgangspunt blijft krèk hetzelfde: welk beleid dient onze belangen het best? Wat schiet er nog over van onze analyse van de kapitalistische staat, als we beginnen roepen dat alles wat naar de staat gaat per definitie goed is? Méér nog, er is helemaal geen enkele overlapping tussen het linkse gedachtegoed en dat van een Paul De Grauwe. Staatinterventies en staatsmonopolies zijn helemaal geen uitzondering in de geschiedenis van het kapitalisme, het tegendeel is eerder waar. De staat had en heeft een essentiële functie in het kaptalisme: primo, het wettelijk beschermen van de private eigendom, secundo, de voorwaarden creëren om de vrije markt te laten functioneren, tertio, het handhaven van de maatschappelijke orde.

Op het vlak van openbare functies onderscheiden we best twee types. Ten eerste heb je die overheidstaken die in een bepaalde periode gewoonweg gezien worden als onontbeerlijk voor een de verdere groei van de economie, zonder dat private investeerders klaarstaan om die taak op zich te nemen: de aanleg van wegen, kanalen, spoorwegen etc. waren bijvoorbeeld essentieel in de kapitalistische samenleving van een tijd terug en werden om die reden waargenomen door de overheid. Daarnaast heb je ook periodes gekend waarin de arbeidersbeweging aan een opmars bezig was en uit dergelijke sterke krachtsverhoudingen openbare diensten en een sociale zekerheid wist af te dwingen.

Een nationalisatie van een bank door de kapitalistische staat op zich is dus niets om enthousiast van te worden. Het is evenmin uitzonderlijk in geschiedenis. De enige maatstaf om die nationalisatie te beoordelen is welke regering hem doorvoert en in welke mate dat gebeurt onder druk van de sociale

meerderheid. Op dat vlak kan je toch moeilijk beweren dat de arbeidersbeweging veel te maken heeft met de staatsinterventies van de jongste maanden. Het gaat om pure, ordinaire interventies van de kapitalistisch gezinde politici, die ook geen seconde zullen twijfelen om hun binnengehaalde banken of andere bedrijven terug te verpatsen aan de privé als het terug beter gaat. Het is een verhaal waar de linkerzijde hoogstens indirect zijn voordeel mee kan halen. Eigenlijk kan je zeggen dat e kapitalistische klasse vandag veel kordater reageert op de financiële en economische crisis dan de linkerzijde...

Moet je dan de armen maar laten hangen? Integendeel! Er zal net vechtlust nodig zijn om te bouwen aan een links alternatief in dit land. En de crisis van de kapitalistische economie zorgt er ongetwijfeld ook voor dat de ruimte voor antikapitalistische ideeën en organisaties ook vergroot. De sociaal-democratie heeft tijdens de kredietcrisis eens te meer getoond dat ze eigenlijk niets fundamenteel anders te vertellen heeft dan de andere centrum-partijen. Natuurlijk hopen we op een sterke persoonlijke uitslag op 7 juni voor Erik De Bruyn van SP.A-rood, maar toch denken we niet dat een stem op de SP.A de linkerzijde echt vooruit zal helpen. Op dezelfde manier hopen we ook dat Filip De Bodt van Leef!-Herzele een mooie persoonlijke score kan laten optekenen vanuit de staart van de Oost-Vlaamse lijst van Groen!. De SAP roept echter op om links te stemmen van groenen en sociaal-democraten. In Franstalig België komen we zelf op, in kartel met de PSL. In Vlaanderen roepen we op om te stemmen op linkse lijsten.

Wij wensen al onze lezers een strijdbare 1 mei en een inspirerende nieuwe lente!